

ANNINA, sünd 1898, kirjaoskamatu taluperenaine, pärit Gaiole-in-Chiantist, laulatatud San Leoninos päevapalgalise ehitajaga, on kogu elu elanud lähestikku küdi Attilio ja nadu Lisena ning oma lastelastega. Ta jutustas kaks novelli ja neile lisaks kolmanda koos lapselaps Claudioga.¹ Tema jutustas ka ajaloolis-biograafilisi anekdoote ja esitas laulu *Susanna, tule tantsima*².

Kibuvitsa-piiga³

Itaalia muinasjutt

Elas kord üks mees, kellel oli kolm tüdart, tal oli kolm tüdart, mõistad, ja ta ütles neile: «Mu tüdred, ma pean minema sõjaväkke,» - nojah, nende ema oli surnud -, ütles ta, «ja pean teid omapead jätma. Kuidas me teeme, kas te oskate ise oma au hoida?»

Kibuvitsa-piiga oli kõige väiksem, aga ta oli kaval, isegi kavalam kui teised kaks. «Jaa-jaa, isake, te teate seda. Kuula, mis sa pead tegema: anna meile igaühele üks lillepott freesiataimega,⁴ kes selle värskena suudab hoida, on suutnud hoida ka oma au.»

«Jah,» ütles isa talle ja andis igaühele freesiataimega lillepoti. Nende lähedal elas kuningas, kellel oli aed, ilus aed.

Ja ühel hommikul, mõni päev pärast seda, kui isa oli sõjaväkke läinud, tähendas kõige vanem õde: «Vaata ometi,» ütles ta, «millised roosid on kuninga aias!»

Aga kuningale meeldis Kibuvitsa-piiga, aga tüdruk kiusas teda; ta ei tahtnud kuningat, kiusas teda. Hm.

«Mine, mine,» ütles talle Kibuvitsa-piiga, «ega ta sulle midagi ei ütle, mine, mine,» - mõistad, ise kõige pisem -, «ta on nii hea.»

«Mida ta sinu meelest võikski mulle teha,» ütles õde, «ma lähen ja nopin ühe roosi, kaks roosi, nii palju kui neid võtta jaksan.»

«Mine, mine, niikuinii ei ütle ta sulle midagi.»

Aga kohe, kui kõige vanem õde oli ühe roosi noppinud, oligi kuningas seal: hullutas teda, kuigi talle meeldis teine (aga talle meeldisid kõik!). Nojah, hm, seal ta nüüd oligi, tüdruk oli just aeda sisse tulnud.

«Mis sa teed?» ütles.

«Kuulge, härra Kuningas, ma võtan ühe lille ja lähen ära.»

«Ei-ei,» ütles see, «võta siit nii palju kui tahad, aga pärast,» ütles ta, «pead tulema minu majja kohvi jooma.»

«Ei, härra Kuningas, seda pole mul vaja,» ütles tema.

«Ei-ei, sa tuled!»

«No kui asi nii on, siis ma tulen.»

Mõistad? Ta läks, jõi tema kohvi, võttis tema roosid ja läks minema.

Kui ta kodumaja trepist üles astus:

«Kibuvitsa-piiga.»

«Mis?» küsis tema.

«Kuningas tervitab sind.»

«Aga sind tervitab su freesiataim, ta on sul täitsa ära kuivanud!»

Oh sa kuripatt! Tal oli taim ära kuivanud: ta ootas last. Hm, siis, siis, mõni päev hiljem tähendas keskmine õde: «Vaata ometi, millised sidrunid on kuninga aias!» ütles ta.

«No mine,» ütles talle kõige vanem õde, kellel omal oli freesiataim ära kuivanud, «no mine,» ütles, «kuningas on ju hea ja ei ütle sulle midagi, mine, mine.»

Ja ta läks. Kuningas juba ootas, hullutas pisikest õde, aga too oli kaval, mõistad, - sa veel kuuled, kui kaval ta oli, - ja kohemaid, kui ta oli sealt ühe sidruni noppinud: «Kuule, sa võta neid siit palju tahad, aga siis tule minu majja shokolaadi jooma, eks ju?»

«No mis te õige arvate, härra Kuningas, ei mina tule, ei tule ...»

«Sa tuled!»

Noh ja ta läks, tema ka läks. Sama lugu.

Kui ta lahkuma hakkas, küsis tüdruk: «Kas te mul midagi teha ei palugi, härra Kuningas?»

«Tervita Kibuvitsa-piigat minu poolt.» No-noh!

«Kibuvitsa-piiga,» ütles ta, kui kodumaja trepist üles astus, »kuningas tervitab sind.»

«Aga sind tervitab freesiataim, ta on sul täitsa ära kuivanud.»

«Madonna!» ütles tema, «kuidas me teeme, kui isa tagasi tuleb, meil on taim ära kuivanud ja Kibuvitsa-piigal on see ikka värsked, kuidas me teeme?»

«Noh, teeme kavalalt,» ütles üks, «näitame talle Kibuvitsa-piiga oma.»

«Nojah,» ütles tema, «näitame talle minu oma, kui isa tagasi tuleb, näitame talle minu oma ja teeme, nagu oleks meil kõigil need värsked, ja siis saab näha.»

Hm. Kuula siis, kuidas ta tegi. Kolme või nelja päeva pärast tähendas tema (no kuula, kas ta polnud kaval!). Ja ta ütleb: «Vaata, millised apelsinid on kuninga aias.» Ütles ta, - aga kuula, kas pole hea olla kaval, mõistad?

«Mine lapsuke, mine,» ütlesid õed rahulolevalt.

«Ma lähen sinna, ma lähen, aga mina ei karda.»

Ta võttis ühe kõiejupi ja pani selle endale taskusse. Kohe kui ta aeda astus: «Oo, nüüd ma leidsin su lõpuks üles,» ütles kuningas, «võta siit niipalju kui tahad, aga siis tule minu majja.»

«Kuulge härra Kuningas, mina,» ütles tema, »mina ei tule sinu majja, sest mul pole midagi vaja.»

«No siis lase mul teha väike uinak oma põlvedel.»

«Tulge,» ütles tema. Kui kuningas oli magama jäänud, sidus tüdruk ta ühe õunapuu külge kinni, seal oli õunapuid, mõistad, ilusad olid, ja - minema! Hm.

«Noh,» kui ta koju oli jõudnud, «kuidas siis läks?»

«No hästi läks. Ta tahtis, et ma läheks shokolaadi jooma, aga mina ei läinud, teate, mis ta tegi: tahtis magada minu põlvedel, ja ma lasin tal magama jääda ja siis sidusin ta kinni ja tulin ära.»

Ja tema taim oli ikka värske.

«Kas nägid, tema oma oli ikka värske, ja mida isa meile ütleb!»

Aga oli hoopis midagi muud kui isa: nende kõhud kasvasid.

Ja tema, see kuningas, ärkas üles: «Aga vaata,» ütles ta, «mis ta minuga tegi, sidus mu kinni. Küll ta mul veel maksab selle eest, küll tuleb päev, kui ta mulle maksab, ta mängib mulle igasugust vingerpussi, aga ta maksab mulle selle eest!»

Siis tuli tüdrukute isa tagasi. «Kuidas läks, mu lapsed? Kuidas läks?»

«Oh, hästi läks, isake.» Ja nad tõid talle selle freesiataime, mõistad, Kibuvitsa-piiga oma. Ja tema, vaeseke, oli rahul, et nägi seda lillepotti ja ei muretsenud hetkel teise kahe pärast. Aga siis nägi, et need kaks tüdrukut kerkisid: see on mingi pahe, mis neid kergitab, mõistad! Ja siis ütles Kibuvitsa-piiga talle: «Kuule, isake, neil kuivas taim ära, aga ära karda. Mina tean, mida teha, ära karda, mina tean.»

Ja nii sünnitas kumbki lapse, üks teise järel. Aga kuningas oli Kibuvitsa-piigasse nii armunud, et jäi haigeks ja oli voodis. Ja tüdruk, teadis, et kuningas on haigevoodis, kuna ta oli nii armunud, ütles: «No kuule, mis ma teen: need on kuninga lapsed ja ta võtab nad omale.»

Võtab ühe korvi, sellise pesukorvi, enne oli selliseid, kahe käepidemega... võttis need kaks last ja kattis pealt lilledega, aga ilusate lilledega! Ja läheb kuninga akende alla ja hakkas hõikama: «Kes tahab osta roose ja lilli, et ravida armuvalusid!»

Kuningal oli kammerteener ja kuningas ütles talle: «Kes see seal karjub?»

Kammerteener ütles: «Seal on üks tüdruk, nii ilus tüdruk, et te ei kujuta ettegi, ilus-ilus-ilus.»

«Noh,» ütles kuningas, «lase tal sisse astuda, ta ütleb, et kes tahab osta roose ja lilli, et armuvalu ravida, just nimelt, lase ta sisse.»

Ja ta astus sisse. Tuli sisse koos nende ilusate roosidega selles korvis. «Nüüd, härrased,» ütles ta, «pean ma minema külasse roose ostma, teie valige ja mina tulen pärast tagasi korvi järele.»

No mis sa ütled! Nad sobrasid korvis ja leidsid need kaks last.

«Madonna!» ütles kuningas, «näed, mis ta mulle tegi! Nüüd ta tegi seda veel paremini! Need lapsed on tema õdede omad, kes tulid kohvi jooma. Ta võttis nad ja tõi mulle siia! No võta nad siis,» ütles ta kammerteenrile, «ja vii nad haiglasse.» Nägid, ta ei võtnud neid tüdrukuid naiseks; enne olid need tüdrukud, kes sünnitasid lapsi, ütlesid nendest lahti ja nad viidi haiglasse. Ja nad oleks viidud lasteaeda, nad oleks üles kasvatatud, seda ei tea, panid tähele, see on novellilugu, ja pole teada, kuidas ... kas see saab tõeks või mitte.

See igatahes juhtus.

«Nii, nüüd on ta mulle palju vingerpussi mänginud, ta maksab mulle selle eest, ta maksab mulle selle eest.»

Nüüd ei käinud tüdruk üldse õhtuti jalutuskäikudel isa ja õdedega.

«Kibuvitsa-piiga, miks sa ei tule?» Aga ta kartis selle pärast, et oli need lapsed kuninga juurde viinud, mõistad.

«Mul, isake, pole seal niikuinii lõbus, ma jään koju.»

Ta jäi koju ja tema õed käisid ikka isaga väljas. Ühel päeval kohtas kuningas nende isa ja ütles talle: «Kuulge, ma pean teile midagi ütlema.»

«Mida te peate mulle ütlema?»

«Ma tahan, et teie tütar, Kibuvitsa-piiga, tuleks mulle naiseks. Kui te ta mulle naiseks annate, kui te talle ütlete, et ta mulle tuleks, siis on hästi, muidu ma tapan teid.»

Kuningas oleks isa ära tapnud, mõistad, ta oleks isa ära tapnud! Isa jõudis koju ja ütles talle seda, ja Kibuvitsa-piiga: «No kuidas, et teie peaksite surema? Ei, kui ta ütles, et tapab su, lähen talle naiseks, sa ei pea minu pärast surema.»

No kuula siis, kuidas läks. Kuningas võttis ta endale naiseks, aga tüdruk ütles: «Ta tapab mu niikuinii, ma mängisin talle nii palju vingerpussi, aga ma tean, kuidas teha.» Ta oli kaval naine, vaata, kas sa leiad mõne teise, kes oleks sama kaval! Või kuula, kuidas ta tegi.

Noh, kuidas siis pulmad olid? Noh, oh sa poiss! Need olid kuninga pulmad! Ilusad, ilusad, ilusad, ilusad, ilusad, ta oli ju kuningas! Ja mida tüdruk tegi: ta tegi suhkrust ja meest nuku, magusa, suure ja pika nagu naine, kelle ta pani rääkima voodi alt, tasa ja targu. Kui pime oli, ütles kuningas:

«Nüüd ma panen su õigele kohale. Sa mängisid mulle nii palju vingerpussi, mina pean sulle ka sama tegema!»

«Aga,» ütles tema, «tule voodisse pimedas.»

«Niikuinii leian su üles.»

«Aga ikkagi tule voodisse pimedas.»

Ja siis, kui ta oli voodisse läinud, tüdruk oli voodi all ja nukk voodis, pani tüdruk selle rääkima. Ja kuningas ütles: «Kas sa mäletad, kui sa hästi mäletad, kui mina olin armunud ja sina ei tahtnud minuga isegi mitte rääkida?»

«Jaaa,» ütles tema, rääkis nagu ta ise, kuningas oli pimedas, ta ei teadnud, et see oli nukk, mõistad. «Jaaaa,» ütles ta.

«Kas sa mäletad, kui sa hästi mäletad, kui sa mu õunapuu külge sidusid?»

«Jaaaa,» ütles tema, selle nukuga.

«Kas sa mäletad, kui sa tõi mulle oma õdede lapsed?»

«Jaaaa,» ütles see.

«Või võta,» ütles kuningas ja andis talle noahoobi. Siis läks nukk katki ja üks tükk läks kuningale suhu.

«Oi, minu naisuke oli suhkrust ja meest, kui ta mul veel alles oleks, siis ma armastaks teda nii väga.» Siis tuli tüdruk voodi alt välja ja ütles talle: «Kas sa tahad mind? Ma olen veel siin.»

Nad said kokku ja nautisid teineteist
mulle ei andnud midagi
mulle andsid suhkrukommi
panin selle lukuauku
see peaks seal praegugi olema. Said aru, on ju kenakene!⁵

Tõlkis Merje Kala

Kommentaarisid

1. Snd 1973, käis uurimuse tegemise ajal kolmandas klassis. Oli Annina lugude tähelepanelik kuulaja ja on neist kaks laenanud oma repertuaari, ühe esitas vanaemaga kahepeale. [F. Mugnaini kommentaar]
2. Fabio Mugnaini. *Mazzasprunigliola. Tradizione del racconto nel Chianti senese*, lk 80.
3. Avaldatud lk 239-247. Tõlgitud itaalia keelest, pidades silmas ka toskaanamurdelist originaalteksti. Tõlk.
Originaalpealkiri: Mazzasprunigliola (loe: mattsaspru'niljola) - toskaana murdes 'mazza' - oksake + 'prunigliolo' - okastaim, okastega põõsas.
4. F. Mugnaini kommenteerib: «Identifitseerimata taim, vestlustest informaatoriga selgub, et see ei saa olla freesia; näib olevat pigem mingi aromaadne maitsetaim. Tõlk.
5. Märge muinasjutu tüübi kohta: AT 883B (The Punished Seducer) + AT 879 (The Basil Maiden. The Sugar Puppet. Viola), DA II 919. Üheks analoogseks versiooniks on DA II 919, Thompsoni DA-kataloogi täienduses on sellele tekstile antud tüüp 883B, arvestamata 'suhkrunaise' motiivi, mis iseloomustab tüüpi 879. Mis puutub peategelase nimesse, siis klassikalises Toskaana murdes 'mazza' tähendab ka 'oksakest, raagu' ja 'prunigliolo' on okastega põõsas. Sellest tuletatud nimel peaks olema sarnasusi peategelase vaenuliku, okkalise iseloomuga. [F. Mugnaini kommentaar]